

Til Stortingets helse- og omsorgskomite

Teknas innspill til statsbudsjettet 2027

Tekna er fagforeningen for over 120 000 naturvitere, teknologer og studenter. Våre medlemmer har høyere utdanning og representerer viktige kunnskapsmiljøer i Norge. Våre medlemmer bidrar med kunnskap, forskning og teknologi til en mer bærekraftig verden

Kap. 732, post 71 og/eller kap. 781, post 21

Det er i budsjettet lagt vekt på å redusere ventelister og øke behandlingskapasiteten. Tekna etterlyser en satsning på forebygging som bidrar til å redusere behovet for helsetjenester. Tekna mener man i langt større grad må fokusere på faktisk primærforebygging, herunder fysisk, kjemisk, biologisk, ergonomisk, organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø. Her spiller de arbeids- og miljømedisinske avdelingene (AMAene) i sykehusene en viktig rolle.

Det er ingen reell økning i sykehusenes budsjetter og med en økning i andelen innsatsstyrt finansiering, vil vi igjen kunne få en situasjon hvor det ikke gis insentiver til å styrke det forebyggende arbeidet som ligger i (AMAene). Tvert i mot er faren for kutt stor.

AMAene har ansvaret for fagfeltene arbeidsmedisin og miljømedisin i hver helseregion. Disse utreder arbeidstakere med mistenkt arbeidsrelatert sykdom, foretar sakkyndigvurderinger for NAV, utdanner spesialister i arbeidsmedisin og andre fagfolk bl.a. til bedriftshelsetjenestene, Arbeidstilsynet, NAV, offentlig og privat virksomhet, samt andre som jobber med arbeidshelse. I tillegg leverer AMAene viktige forebyggende og helsefremmende tjenester gjennom forskning og kompetanseutvikling, samt kompetansespredning gjennom veiledning, rådgivning, bistand, hospitering og kurs. Kompetansespredningen gis til bedriftshelsetjenester, miljørettet helsevern i kommuner, virksomheter, myndigheter, fagmiljøer og gjennom ulike utdanninger bl.a. på universitetene. Slik når formidlingen effektivt og bredt ut til landets virksomheter, arbeidstakere og befolkningen ellers.

I nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024-2027 pekes det på at finansieringssystemet ikke i tilstrekkelig grad understøtter helsefremmende og forebyggende innsats, og er til hinder for å prioritere dette i tjenestene. Helsefremming, forebygging og tidlig innsats i og utenfor helse- og omsorgssektoren er nødvendige satsinger for å dempe veksten i behovet for helse- og omsorgstjenester og for å sikre bærekraft i slike tjenester i hele landet.

Sammenhengene mellom sysselsetting, arbeidsmiljø, sykefravær og frafall er komplekse og sammensatte. Forskning viser at det er et betydelig potensial for å redusere arbeidsrelatert sykefravær, bl.a. i form av forebyggende og helsefremmende arbeidsmiljøarbeid på hver enkelt arbeidsplass.

Arbeidsdeltakelse er i mange tilfeller helsefremmende.

Regjeringen ønsker å samordne og styrke kompetanse og kvalitet innen arbeid og helse - nasjonalt, regionalt og lokalt. AMAene utgjør spesialisthelsetjenestens viktigste kompetansemiljø innen arbeidshelse, forebygging og helsefremming i arbeidslivet. Denne kompetansen kan i stor grad også brukes ved eksponeringer og forhold i miljøet utenom arbeid. AMAene utgjør dermed et godt utgangspunkt for å bygge ut en regional miljømedisinsk andrelinjetjeneste for en relativt lav tilleggskostnad og oppnå et robust, bredt og godt samlet fagmiljø.

I stedet for å bygge ned tilbudet, vil en styrking av AMAene gi et vesentlig bedre tilbud til landets virksomheter, bedriftshelsetjenester, miljørettet helsevern i kommuner m.fl., og har en stor samfunnsgevinst. For arbeidstakere og andre som unngår å få kreft eller annen sykdom, er gevinsten åpenbar. Med basis i IA og trepartssamarbeidet fikk AMAene fra 2008 egne øremerkede midler. Fra 2018 gikk midlene inn i ramme-finansieringen, etter dette har det blitt betydelige reduksjoner. Erfaringer med egne øremerkede midler viser tydelig at kun øremerking kan gi robust finansiering av avdelingene.

Økt satsing på forebygging og helsefremming innen arbeids- og miljøhelse er helt i tråd med regjeringens ønsker om en forsterket forebyggende og helsefremmende innsats i helse- og omsorgstjenesten, jfr. nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024–2027.

Tekna ber Stortinget om å styrke avdelingene og foreslå øremerkede midler til forebyggende arbeid i de regionale arbeids- og miljømedisinske sykehusavdelingene i Oslo, Skien, Bergen, Trondheim og Tromsø med 40 millioner kroner.

Kap. 760, post 60 / Kap. 701, post 60

Regjeringen foreslår å omdisponere 127,2 mill. kroner fra bevilgningen til helseteknologi kap. 701, post 60 til omstillingstilskudd til kommunene (kap. 760, post 60). Tekna ønsker at bevilgningen til helseteknologi forblir som den er, da vi er bekymret for at den foreslåtte endringen vil føre til at midlene ikke i like stor grad vil bli brukt til helseteknologi, men andre helsetiltak i kommunen. Bevilgningen må i tillegg prisjusteres for å unngå en realnedgang, og for å speile regjeringens høye ambisjoner i Helsepersonellplanen om å utløse mer bruk av helseteknologi.

Tekna ber Stortinget om å opprettholde helseteknologiordningen og prisjustere denne.